

[missing]

[missing]

Эльилльэ истачийаа

Көдэнг тэн - ньидитэ бандьэ парaаaньэрэнг түдэ чунгдэн ньилдылэк эннулгинь-мэдьуолнуни. Көдэнг энмун чундэ мэ лъэй, таатльэр лукундьии ньинэмдыйилпэ дитэ эннуйуол-морaньэнги.

Көнмэгисчэ истачийаа

Көдэ йaвнар тунг Декларацияға ньидэйуодьэ парaаaпэлэк эннуйуол-морaньэй. Тангунғанэ эл тунгиэт.

- тэт омо, аруу, ньаачэн сурэ, тадаатэ эрэлыигийэ хуодэдэ банулги, тэт кэйп уури паайп нголул;

- тэт социальнэй паруол (происхождение) тадаатэ политическэй чундэ хуодэдэ банулги, тэт идьирэ тэтчиэ уури элньэмэньиийэ нголул;

- тэт лэwэйнбурэбэ чамуолги уури йукуолги, мөрдьэньилги уури элмөрдьэньилги;

Йалмисчэ истачийаа

Көдэ йaвнар эwйэ түдэ кэдэл эдылэк тадаатэ түдэ чунгдэн ньилдылэк эwрэрэнг эннуйуол-морaньэй. Эдылдаға кинуол льэлк wэрwэлэк чалдьэлэ эл паруол-морaньэ.

Йэлэклэсчэ истачийаа

Кинуолльэлк хамуль уури хамриил дитэ эл лъэйуол-морaньэ. Көдэлэ хамриил нгориил тадаатэ пободэған ньиданнул анмолбинь эwльэйуол-морaньэй.

Имдалдысчэ истачийаа

Кинуолльэлк эл лытэгуол-морaньэ, кинуолльэлк кинғатэн эл туриэйуол-морaньэ.

Маалайлисчэ истачийаа

Көдэ йaвнар - эйк хадаанэнг лыиэнульэлк уури эннульэлк - мэр оёонийуол-морaньэй сокуонлэк.

Пускийисчэ истачийаа

Көдэ йaвнар сокуон киэйиэ ньидитэ банги тадаатэ дискриминациябат чонгнулға ньидитэ бандьэ парaаaньэнги.

Маалайлэклэсчэ истачийаа

Конституциялэк уури сокуонлэк тадийуодьэ парaаaпэдағанэ чaвнаангудаға, қодэ йaвнар суут чамбалэк түдэ парaаaпэғанэ мэ чонгнуйуол-морaньэй.

Wальбарумкуруосчэ истачийаа

Кинуолльэлк сукинь эл хаайиллайуол-морaньэ, wэрwэлэк эл моойуол уури түдэ лукулбат эл маарчийуол-морaньэ.

Кунильисчэ истачийаа

Көдэ йaвнар түдэғанэ угулуoвунай анньэрилға сэwрэнгудағанэ, тангунғанэ независимэй суут амутнэнг ичуонлдаға тадийуол-морaв парaаaньэй.

Куниль маарха бурисчэ истачийаа

Сокуоннэй эwиэличэ суут тэт ньалльэ wиэйуолғанэ эл оорэдаға гитньоу, тэт ньаллэндэ көдэ дитэ эл ичуойуо-морaньэйэк. Тадаатэ льиэ ньалльэ wиэльэлғанэнг тэтханэ чонгнуйуол-морaв суут мэ лъэй.

Сокуон wайи ньалльэ wиэл дитэльоу эл ичуомэрукундаға эйуулғанэ, тэтханэ кинуолльэлк суутгнинь эл тадийуол-морaньэ. Тэт ньалльэ wиэйуол йэдэйдағанэнг, танг ньаллэға эйууйуол-морaв миэрэбат пурэнбандьэ миэрэбэ эл эйууйуол-морaньэйэк.

Куниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ кэдэл-нимэдағанэ кинуолльэлк эл антасуол-морaньэ, көдэ кэдэл-эдылдаға кинуолльэлк эл сэwнуйуол-морaньэ, көдэ чиэстэғанэ тадаатэ репутациядағанэ кинуолльэлк эл лөтильэсуол-морaньэ.

Куниль йалмисчэ истачийаа

Тудэ лэwэйнбурэбэҗа көдэнг хадаадэнг эwриэнуйуол-морawньэй, хадаадэнг эннуйуол-морawньэй.

Тудэ лэwэйнбурэбэҗат wиздэ кэwэйл-буньдэ көдэнг мэ кэwэйтэй, тудэ лэwэйнбурэбиэнь пэнгэйл-буньдэ мэ пэнгэйтэй.

Куниль йэлэклэсчэ истачийаа

Чиин тангудулҗа эйуурэ, көдэнг wиэн лэwэйнбурэбэҗа эннуйуол-морaw йawулэ wангчийуол-морaw парawaаньэй.

Тунг парawaа маархуонь ООН цельпэдаҗа тадаатэ принциппэдаҗа элкодиньбандьэрукунэ wиэльэльдэ чиингинь эл панаат.

Куниль имдалдисчэ истачийаа

Көдэ йawнар мэ хади суктуул (государство) гражданинги нолуол-морaw парawaаньэй.

Кинҗатэнг гражданствэдаҗанэ wэрwэлэк эл тинҗарэйнунгу уури эл wиздэгурчиисиэнунгу.

Куниль маалийисчэ истачийаа

Кэйпэпул тадаатэ пайпэпул-титтэ ньаачэн сурэҗат, омоҗат уури эрэльеигийэҗат эл моойуочуон-ньаҗагурчиирэнг, маархан нимэндьии нголаайуол-морaw парawaаньэнги.

Ньаҗагурчиил-буньил маалаҗарут льэдаҗа маархуонь, кэйпэ пайпэньэнг ньимэннунга.

Маархан нимэндьии нголаайэрукунпэлэ суктуул мэр оҗонийуол-морawньэй.

Куниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йawнар эwйэ тудэ кэдэлльэ нгодьэ тэтчиэньэйуол нэмэнэйуол-морaw парawaаньэй.

Кодэҗа кэдэлльэ нгодьэрукунэ кинуолльэлк wэрwэлэк эл тинҗарээйуол морawньэ.

Куниль маалайлэкэсчэ истачийаа

Көдэ йawнар эwйэ тудэ кэдэл-чунгдэньи, суобасньэй тадаатэ эрэльеигийэньэй. Көдэ тудэ эрэльеигийэҗанэ тадаатэ wарул чунгдэҗанэ (убеждение) wиэлльэ нголаасулги, тангун суодэдэ тангньэпулҗанэ wиэн чии чунгдэҗа сэwрэл-буньилги эл маалуйуол-морawньэ.

Куниль wальҗарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ wарул чунгдэги (убеждение) нэмэлэдэнг эл лалwийуол-морawньэ, көдэ тангунҗанэ хобо кисэйуол-морaw парawaаньэй. Кинҗатэнг эл ингиэчуон информацияпэлэ тадаатэ идеяпэлэ wангчирэнг нуурэлэк, тангунпэҗанэ суктуул границапэдаҗат эл игууйичуон чиингинь мөрдьийуол-морawги эл маалуу.

Кингунильисчэ истачийаа

Көдэ йawнар эл лайнулньэй солҗадылпэлэ wийэйуол уури таатбандьэ солҗадылпэҗа эwрэйуол-морaw парawaаньэй.

Мэ хади гурууппэҗа уури организацияҗа кодэлэ wэрwэлэк эл сэwриэнунгу.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа

Көдэ йawнар тудэ мэдьуолуол лэwэйнбурэбэ эдылдаҗанэ-йawулдаҗанэ wаҗарэчилҗа "тудэ чалдьэҗанэ мэ паруол-морawньэй".

Көдэҗа йawнайдаҗа тудэ мэдьуолуол лэwэйнбурэбэ суктуулгин сулууспэдаҗа чаҗадьэйуол-морaw парawaаги wиэн чиинльэҗат эл охойчэнь.

Йawнай омо чунгдэги парawиэчэл дьии (правительство) чаҗадьэлпэгин пара нголуол-морawньэй. Лэмлэпулги нэмэлэдэнг эл хорпиилньэй wyborпэҗа элхобо бандьэ куоластаал чамбэлэк нууйуолнунги.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йawнар социальнэй чамбалэ мэдьуол-морaw парawaаньэй. Тадаатэ личность дитэ wарумулгинь, көдэ йawнар экономическэй, социальнэй тадаатэ культурнэй уобаласпэҗэ толизэйуол-морawньэй.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ чаґадыэл-буһыл чаґадыэлґа чаґадыэйуол-мораһ параһааньэй. Танґ чаґадыэлґи амучэ усулуобуйаґа ууйуол-мораһньэй тадаатэ кодэґа эл чаґадыэчуон поньаатэйэнґ монул чунґдэ анмолґинь эһльэйуол-мораһньэй.

Көдэ йаһнар тудэ чаґадыэрэн Һизйуолньэнґ көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьуол-мораһ параһааньэй.

Көдэ тудэ Һизйуол Һальэдаґат эл охойчэндьэрукунэнґ мэдьуол-мораһньэй. Танґньэґи тудэ кэдэл тадаатэ нимэндьииґин наадиимэрукунпэдаґа мэ пэлуол-мораһньэй.

Көдэ йаһнар тудэ интериэспэ чонґнулґинь профсоюзлэ Һиэрэнґ, тадаа чилиэн һолуол-мораһ параһааньэй.

Кинґуниль йэлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йаһнар уттэґәүрэн-чайлэньи тадаатэ элчаґадыэлньэй элэмҺиэйэ пэриэмэньи. Тадаатэ льиэ чаґадыаанубэ чайлэґин чичиркэґи мэ моннэруол-мораһньэй, тан уоппускаґи мэ Һальэньэй.

Кинґуниль имдалдысчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ кэдэлґанэ тадаатэ тудэ нимэндьииґанэ амутнэнґ эндиийуол-мораһлэк, көдиньбандьэ тэтчиэньэйуол-мораһньэй.

Уоньийиэ һолнурэнґ тадаатэ инґийидуо һолнурэнґ осуобэй чамбэлэ мэннунґумлэ. Уонґодьэрукунпэ йаһнар ньидитэ бандьэ социальнэй чонґнулґа льиэнунґи.

Кинґуниль маалийисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар нимэлэґа ураайуол-мораһньэй. Начальнэй тадаатэ уопсай искуолаґа ураал эл Һальэньэ. Начальнэй искуолаґа көдэ йаһнар ураайуол-мораһньэй, тан техникескэй тадаатэ профессиональнай ураанубэпэ ураалґа эл энґэнэнґ икльайуол-мораһньэнґи.

Ураал-кодэ личность дитэ Һарумулдаґа чамбиинунум. Тадаатэ-омопэ ньичунґдэґан эннулпэдаґа, ньиҺальбийил һолаалнудаґа чамбиинунум.

Чиипэґи титтэ уорпэґанэ хади ураанубэґа сэүрэйуол-мораһлэ титтэйлэк курильиинунґа.

Кинґуниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йаһнар искусство Һизйуолдаґанэ амутнэнґ йуонурэн-мөрнурэнґ, науґнай прогресс йэдэйлдаґа "чалдыэлэ парнурэнґ", тадаатэ танґньэнґ йаһнай амудьэдаґанэ тудэ эдылґа мөрнурэнґ, эннуйуол-мораһ параһааньэй.

Науґнэй, литературнэй тадаатэ художественнэй чаґадыэлпэґа автор һґодьэ көдэ, танґ тудэ Һизйуолґа көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьуол-мораһ параһааньэй.

Кинґуниль маалайлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ параһаапэґанэ чонґнутэй-оґониитэй социальнэй тадаатэ международнэй пэрээдэкньэй эдылґа эннуйуол-мораһ параһааньэй.

Кинґуниль Һальґарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ йаһнар тудэ общество киэйиэ мэ нэмэн мэр эбээґинэсньэй.

Мэ хади көдэ уури чиипэ параһаапэдаґанэ охойчэс нундыэ параһаа кинґанэнґ эһльэ.

Көдэ Һанґчиримэ параһаапэґи ООН цельпэдаґат тадаатэ принциппэдаґат сайдэнґ эл пануол-мораһньэ.

[missing]

[missing]